

KAUHAVAN KAUPUNKI

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2023

Sisällysluettelo

Johdanto	3
1. Tarkastuslautakunta	4
1.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät ja asema	4
1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano	4
1.3 Tarkastuksen järjestäminen	5
1.4 Vuoden 2022 arviointikertomuksen käsittely, toimenpiteet ja kommentit.....	5
2. Talouden arviointi ja toteutuminen vuonna 2023	7
2.1 Kaupungin talous	7
2.2 Vertailu kriisikuntia kuvaavien tunnuslukujen raja-arvoihin	9
2.3 Investoinnit	10
3. Toiminnan ja talouden tavoitteiden arviointi.....	11
3.1 Yleishallinto	11
3.2 Sivistystoimiala	13
3.3 Tekninen toimiala	15
3.4 Kuntakonserni.....	17
3.5 Kaupungin henkilöstö	18
4. Yhteenveto	19
Allekirjoitukset.....	20

Johdanto

Vuosi 2023 jää historiaan ensimmäisenä vuotena, jolloin kunnilla ei enää ollut sosiaali- ja terveyspalvelujen eikä pelastustoimen rahoitus-, järjestämis- eikä tuottamisvastuuta. Kauhavalle uudistus tarkoitti Kuntayhtymä Kaksineuvoisen purkamista 1.5.2023. Yhtymän taloudellinen loppuselvitys hyväksyttiin valtuustossa syyskuussa, ja siitä seurasi kaupungille noin 206.000 euron satunnainen tulo. Myös Etelä-Pohjanmaan ja Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymien ja Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitoksen toiminta siirtyi hyvinvointialueen järjestettäväksi ja rahoitettavaksi. Kauhavan kaupungilta hyvinvointialueelle siirtyivät koulujen oppilashuollon, ja ruokapalvelujen sote-aterioita tuottanut henkilöstö sekä Ylihärjän ja Korttesjärven keittiöt. Kaikkiaan kaupungin palveluksesta siirtyi 1.1.2023 hyvinvointialueen palvelukseen 15 henkilöä. **Tarkastuslautakunta painottaa yhteistyön merkityksen tärkeyttä hyvinvointialueen ja muiden alueiden sote- ja hyte-toimijoiden kesken. Muutoksen tuomiin haasteisiin tulee löytää toimivat ratkaisut.**

Kauhavan kaupungin vuoden 2023 tilinpäätös muodostui 2,3 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Talousarvioon nähden tulos on yli 2,2 miljoonaa euroa parempi. Kun tilinpäätöksessä huomioidaan ns. kertaluonteiset erät, eli kertaluonteiset poistot ja arvonalentumiset, myyntivoitot ja -tappiot, satunnaiset erät, siirtovelkojen ja pakollisten varausten tuloutukset ja luottatappiot sekä Kaksineuvoisen maksuosuus vuodelta 2023, on tulos noin 4,2 miljoonaa euroa ylimääräinen. Näin ollen kaupunki saavutti talouden tasapainolle asetetun tavoitteen. Hyvinvointialueuudistuksen myötä kaupungin toimintakulujen määrä pieneni merkittävästi sekä verotuloja ja peruspalvelujen valtionosuutta leikattiin hyvinvointialueille siirtyneiden kulujen verran. Kaikkien kuntien tuloveroprosenttia leikattiin 12,64 prosenttiyksikköä vuodelle 2023 ja Kauhavan veroprosentiksi tuli 9,11. Kauhavan kaupungin talouteen vuonna 2023 vaikuttivat sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen lisäksi korkea inflaatio ja kunta-alalle sovitut palkkaratkaisut. **Tarkastuslautakunta edellyttää jatkossakin kaupungilta talouden aktiivista seurantaa. Hinta- ja lainakannan kehitystä tulee seurata säännöllisesti.**

Kauhava sai uuden kaupunginjohtajan, kun valtuuston joulukuussa 2022 kaupunginjohtajan virkaan valitsema HM Vesa Rantala aloitti tehtävässä 1.4.2023. Ajalla 1.1. – 31.3.2023 kaupunginjohtajan virkaa hoiti hallintojohtaja Liisa Salo. Kaupungin uusi kaupunkistrategia hyväksyttiin valtuustossa kesäkuussa 2023. **Uuden kaupunkistrategian painopisteenä on esimerkiksi kaupungin veto- ja pitovoima. Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää erityistä huomiota kaupungin veto- ja pitovoiman kehittämiseen. Tarkastuslautakunta korostaa paikallisten yrittäjien ja kolmannen sektorin kanssa tehdyn yhteistyön merkitystä osana alueen elinvoiman kehittämistä.**

Tarkastuslautakunta on noudattanut työssään ohjeellisena valtuustokaudeksi laatimaansa arviointisuunnitelmaa. Tarkastuslautakunnan suorittama arviointi perustuu pääosin valtuuston asettamiin taloudellisiin ja toiminnallisiin tavoitteisiin, tilinpäätökseen 2023, toimielinten ja viranhaltijoiden päätöksiin, pöytäkirjamateriaalien läpikäyntiin, tarkastuslautakunnan ja arviointitoimikunnan kokouksissa saatuihin selvityksiin sekä tilintarkastajan raportointiin.

1. Tarkastuslautakunta

1.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät ja asema

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunta on lakisääteinen lautakunta ja se toimii suoraan kaupunginvaltuuston alaisena.

Kuntalain lisäksi tarkastuslautakunnan tehtävistä määrätään kaupunginvaltuuston hyväksymässä hallintosäännössä.

Tarkastuslautakunnan tulee kuntalain 121 §:n mukaan:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Lautakunta on toiminut vuonna 2023 seuraavassa kokoonpanossa:

Puheenjohtaja	Takala Vesa
Varapuheenjohtaja	Ekola Mika
Jäsen	Autio Tuomo
Jäsen	Hauta Tiina
Jäsen	Loukasmäki Leena
Jäsen	Puhtimäki Anna-Maija
Jäsen	Sandvik Jan-Erik
Jäsen	Ylinen Virva

Lautakunnan sihteerinä ja pöytäkirjanpitäjänä on toiminut vastuunalainen tilintarkastaja JHT, HT Helena Järvenpää ja avustava tilintarkastaja Sanni Lager. Esittely lautakunnassa tapahtuu puheenjohtajan selostuksen pohjalta.

Tarkastuslautakunnan kilpailutuksen perusteella Kauhavan kuntakonsernin tilintarkastajana on toiminut KPMG Oy Ab, vastuunalaisena tilintarkastajana JHT, HT Helena Järvenpää.

1.3 Tarkastuksen järjestäminen

Kauhavan kaupungin tarkastuslautakunnan toimintaa sääntelee kuntalain lisäksi kaupungin hallintosääntö, kaupungin konserniohje ja sisäisen tarkastuksen toimintaohje.

Tarkastuslautakunta on tehtävän suorittamiseksi perehtynyt valtuuston asettamiin tavoitteisiin ja kaupunginhallituksen toimintakertomuksessa esittämään tavoitteiden toteutumista koskevaan raportointiin. Arviointitoimikunnan kokouksiin on kutsuttu lautakuntien edustajia, luottamushenkilöitä sekä viranhaltijoita esittelemään vastualueensa toimintaa sekä tavoitteiden toteutumista

Tarkastuslautakunta on kokoontunut pääsääntöisesti kerran kuukaudessa. Kokouksissaan lautakunta on kuullut kolmannen sektorin toiminnanjohtajia, luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita sekä eri toimialueiden esimiehiä kaupungin toimintaan ja talouteen liittyvissä asioissa. Kaupunginvaltuuston asettamia tavoitteita ja niiden toteutumista on seurattu myös kaupunginhallituksen antaman toimintakertomuksen ja toimielinten pöytäkirjojen avulla.

Lautakunnan kokouksissa on ollut kuultavina:

Kaupunginjohtaja	Vesa Rantala
Hallintojohtaja	Liisa Salo
Sivistysjohtaja	Jonna Heikkilä
Tekninen johtaja	Antti Hakola
Yhdyskuntatekniikan päällikkö	Raimo Rajala
Maankäyttöpäällikkö	Päivi Raski
Tiemestari	Jukka Arvola
Aisaparin toiminnanjohtaja	Mervi Niemi-Huhdanpää
Kauhavan Yrittäjät ry:n puheenjohtaja	Johanna Salla-Uitto

Lisäksi tarkastuslautakunnan joukostaan valitsema arviointitoimikunta on kuullut arviointitoimikunnan kokouksissaan kaupungin johtavia virkahenkilöitä ja muita työntekijöitä.

1.4 Vuoden 2022 arviointikertomuksen käsittely, toimenpiteet ja kommentit

Kaupunginvaltuusto on käsitellyt tarkastuslautakunnan hyväksymän arviointikertomuksen vuodelta 2022 12.6.2023 § 24. Kaupunginhallitus on 18.9.2023 § 224 antanut selvityksen 2021 ja 2022 arviointikertomuksissa esitettyihin havaintoihin liittyen ja antanut sen tiedoksi sekä tarkastuslautakunnalle että kunnanvaltuustolle.

Tarkastuslautakunta toteaa, että liitteeseen kerätyt vastaukset arviointikertomukseen oli laadittu kaikkien toimialojen osalta.

2. Talouden arviointi ja toteutuminen vuonna 2023

2.1 Kaupungin talous

Kuntalain 113 §:n mukaan kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

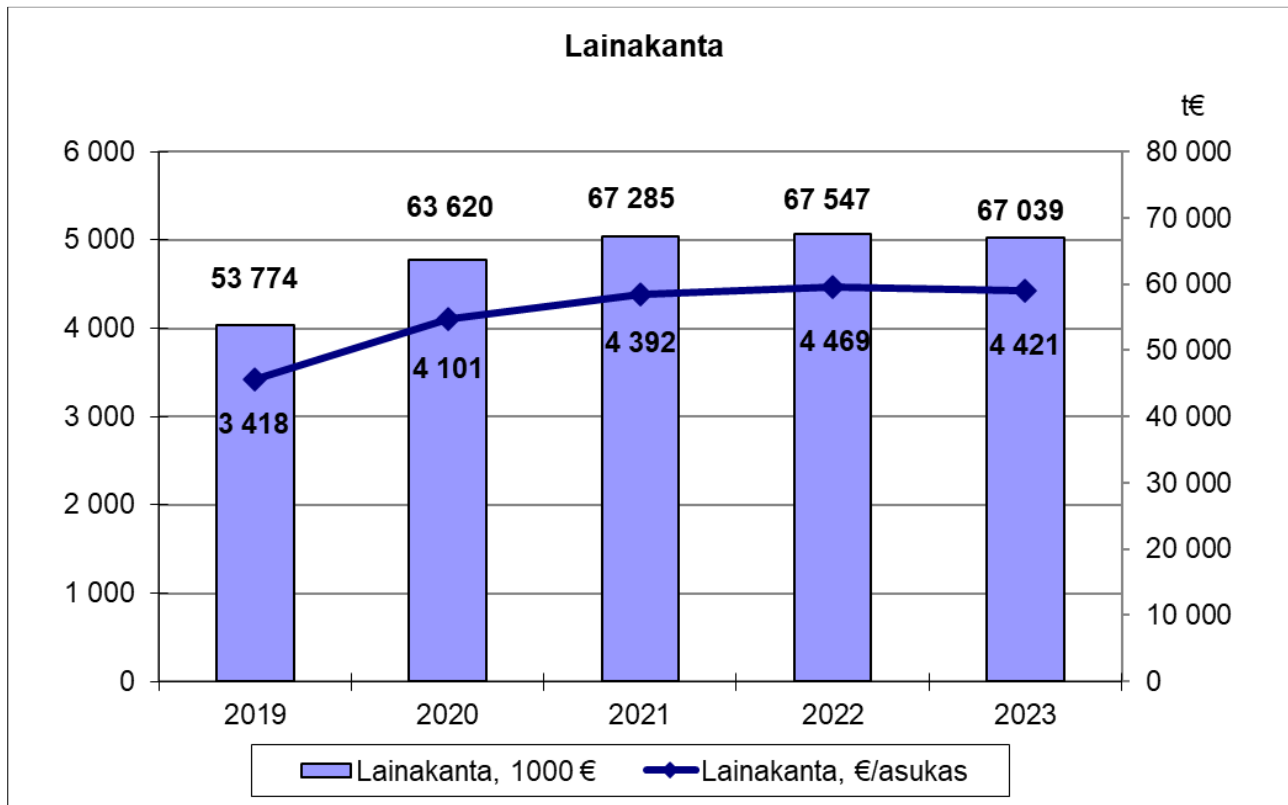
Kauhavan kaupunki teki vuonna 2023 ylijäämää 2,3 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 hyvä taloudellinen tulos perustuu mm. toimintatuottojen selvästi budjetoitua korkeampaan (1,8 m€) toteumaan, kunnallisveron (1,2 m€) ja peruspalvelujen valtionosuuden (+0,4 m€) toteutumiseen budjetoitua suurempina sekä 0,5 miljoonan euron satunnaisista tuotoista, joista 0,2 miljoonaa saatiin Kuntayhtymä Kaksineuvoisen purkamisesta ja 0,3 miljoonaa Kaksineuvoiselta tulleen hallintoriita-asian korvauksena. Käyttötalousmenot pysyivät kokonaisuutena budjetissa. Yhteisö- ja kiinteistöveroja kertyi hieman budjetoitua vähemmän. Hyvä tulos kasvatti taseen kumulatiivisen ylijäämäpuskurin lähes 13,8 miljoonaan euroon. **Tarkastuslautakunta on tyytyväinen siihen, että kaupunki teki ylijäämäisen tuloksen.**

Kunnan toimintatuotot tilinpäätöksessä 2023 olivat yhteensä 7,9 milj. euroa (vuonna 2022 luku oli 7,46 milj. euroa). Toimintakulut tilinpäätöksessä olivat 47,2 milj. euroa (tilinpäätöksessä 2022 yhteensä 116,2 milj. euroa). Verotulojen toteuma oli 33,2 milj. euroa (vuoden 2022 tilinpäätöksessä oli 59,0 milj. euroa). Valtionosuudet olivat tilinpäätöksessä noin 17,2 milj. euroa (vuoden 2022 tilinpäätöksessä valtionosuudet olivat yhteensä 56,7 milj. euroa). Vuosikate on riittänyt poistoihin vuosina vuodesta 2020 alkaen, eli perusolettamuksen mukaan Kauhavan kaupungin tulorahoituksen taso on ollut riittävä em. vuosina.

Kauhavan kaupungin lainakanta on noussut viidessä vuodessa 13,3 miljoonalla eurolla (+24,7 %) ja oli vuoden 2023 lopussa 67 miljoonaa euroa (2022 67,6 milj.). Lainakannan kasvu Kauhavalla johtuu etenkin suurista investoinneista. Vuonna 2023 kaupungin laskennallinen lainahoitokate nousi ollen 1,17. Lainanhoitokatteen tunnusluku kuvaa kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita ja sen tulisi olla 1 tai suurempi. **Yhtenä strategisena tavoitteena on ollut lainakannan lasku vuodesta 2025 alkaen. Tähän tavoitteeseen ei olla kuitenkaan päästy vaan tavoitetta on siirretty eteenpäin. Kasvavasta korkotasosta johtuen tarkastuslautakunta on erityisen huolissaan kunnan lainakannan kehityksestä. Korkotaso on noussut selvästi vuodesta 2022.** Vuoden 2023 korkokulut olivat noin 1,5 milj. kun 2022 ne olivat noin 290 tuhatta euroa. Tason ennustetaan kääntyvän lievään laskuun vuoden 2024 aikana. Mikäli korkotaso pysyy nykyisellään, noin neljässä prosentissa, tulee korkomenoista merkittävä kuluerä huomioiden, että kaupungin lainamäärä tulee kasvamaan selvästi vielä vuosina 2024 ja 2025. Kaupungin lainasalkusta 49,6 prosenttia on sidottu vähintään 5

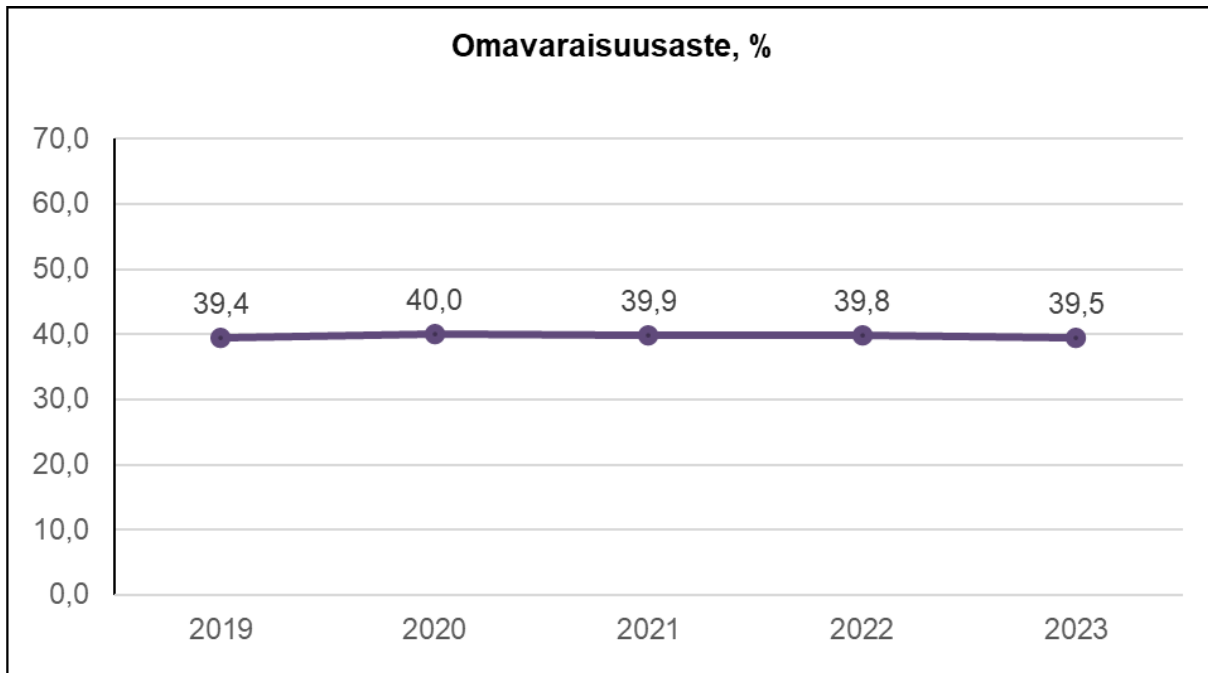
vuoden kiinteään korkojaksoon, loppuosa pääsääntöisesti 6 kuukauden euribor-korkoon. Kaupunginhallituksen antaman suositusten mukaan lainasalkusta vähintään 40–60 % tulisi olla kiinteään korkoon sidottu.

Lainakannan kehitystä kuvaa seuraava taulukko:

Asukaskohtainen lainamäärä Kauhavalla oli vuoden 2023 lopussa 4.421 euroa. Lainamäärä on noussut viidessä vuodessa 1.003 €/asukas. Tämä tunnusluku on korkeampi kuin Suomen kuntien keskimääräinen asukaskohtainen lainakanta, joka on ennakkotiedon mukaan 3.343 euroa. Etelä-Pohjanmaan kuntien keskimääräinen lainakanta vuonna 2022 oli 4.616 euroa ja ennakkotiedon mukaan 2023 4.925 euroa/asukas. Konsernin osalta lainakanta per asukas on 9.066 euroa (2022 10.671). Kauhavan kaupunkikonsernin lainakanta pieneni merkittävästi vuonna 2023. Muutos selittyy pääsääntöisesti Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin ja Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymien lainojen poistumisesta konsernin lainakannasta hyvinvointialueuudistuksen myötä.

Kauhavan kaupungin omavaraisuusaste on ollut vuodesta 2018 alle 50 prosenttia, mitä pidetään kohtuullisen tason rajana. Vuonna 2022 kaikkien kuntien keskimääräinen omavaraisuusaste oli 59,3 prosenttia Etelä-Pohjanmaan kuntien keskiarvon ollessa 41,9 prosenttia. Kauhavan tunnusluku heikkenemiseen vaikuttaa lainamäärän kasvu. Omavaraisuusastetta kuvaa seuraava taulukko:

Kauhavan kaupungin taseessa on kertynyttä ylijäämää noin 13,8 miljoonan euroa. Kunnittainen vertailu on mahdollista asukasta kohden lasketun kertyneen yli-/alijäämän puitteissa. Kauhavan kaupungilla on kertynyttä ylijäämää 908 euroa/asukas. Vuonna 2022 kaikkien kuntien keskimääräinen asukaskohtainen taseen kertynyt ylijäämä oli 2.686 euroa ja Etelä-Pohjanmaan kuntien 818 euroa.

Tarkastuslautakunta edellyttää jatkossakin kaupungilta talouden aktiivista seurantaa. Hintakehitystä tulee seurata säännöllisesti.

Kaupungin strategian mukainen tavoite on pitää kaupungin talous tasapainossa. Tilinpäätöksen tietojen valossa tavoite on toteutunut vuoden 2023 osalta, sillä tilikauden tulos oli ylijäämäinen ja kumulatiivinen ylijäämä kasvoi.

2.2 Vertailu kriisikuntia kuvaavien tunnuslukujen raja-arvoihin

Tunnuslukuja tarkastellaan kuntakonsernin tietojen perustella. Arviointimenettely voidaan aloittaa, jos a) kunnan konsernitaseeseen kertynyt alijäämä/asukas on viimeisimmässä tilinpäätöksessä yli 1000 euroa/asukas ja sitä edeltävässä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa/asukas tai b) kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena peräkkäisenä vuotena täyttäneet kaikki laissa säädetyt raja-arvot, jotka ovat:

Tunnusluku	Raja-arvo	Kauhavan kaupunki 2023	Toteutuminen
Konsernituloslaskelman vuosikateen (ilman harkinnanvaraista valtionosuuksien korotusta) ja poistojen suhde on alle 80 %	< 80 %	123,8 %	ei ylity
Tulovero % on vähintään 2,0 % korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti (7,37 % + 2 %)	9,37 %	9,11 %	ei ylity
Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätösten lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla	9 367 (2022)	9 228	ei ylity
Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.	< 0,8	1,0	ei ylity

Kaavio 1. Arviointimenettelyn tunnusluvut

Tarkastuslautakunta toteaa, että erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytyksistä yksikään ei täyty Kauhavan osalta vuonna 2023. Tarkastuslautakunta on kuitenkin arviointityössään kiinnittänyt huomiota siihen, että kuntakonsernin lainamäärä kasvaessa, olisi tällä vaikutusta useampaan tunnuslukuun. Tarkastuslautakunta on huolissaan rahoituksen riittävydestä, sillä konsernin lainakannan kasvaessa rahoitus- ja korkokulut rasittaisivat käyttötaloutta. Tarkastuslautakunta toivoo, että valtuusto kiinnittää erityistä huomiota siihen, että tulevien vuosien taloussuunnittelussa saavutetaan talouden tasapaino.

2.3 Investoinnit

Kauhavan kaupunki investoi vuonna 2023 yhteensä lähes 16,9 miljoonalla eurolla. Investointituloja kertyi vajaa 200 tuhatta euroa. Tunnuslukujen valossa investointien määrä olivat poistoihin suhteutettuna edelleen liian korkealla tasolla. Vuoden 2023 suurimmat yksittäiset investoinnit olivat Alahärmän koulukeskus (7,6 m€), Ylihärmän koulukeskuksen yläkouluosa (3,4 m€) ja keskuskeittiö (2,0 m€). Maa- ja vesirakenteisiin investointiin yhteensä 1,4 miljoonaa euroa. Kertomusvuonna investointien rahoittamiseen otettiin 5,0 miljoonaa uutta pitkäaikaista lainaa. Lainoja lyhennettiin 5,5 miljoonalla eurolla, joten lainamäärä väheni marginaalisesti. Korkotason noususta huolimatta korkomenot eivät ylittäneet budjetoitua, mutta kasvoivat lähes 1,3 miljoonalla eurolla vuoteen 2022 verrattuna.

Tarkastuslautakunta suosittelee kiinnittämään tarkempaa huomiota hankkeiden määrärahojen riittävyyteen. Hankkeiden kustannusarviot tulisi valmistella huolella ja niiden toteutumista tulisi seurata aktiivisesti. Näköpiirissä oleviin poikkeamiin tulee reagoida välittömästi.

Strategian mukaisena tavoitteena on viedä investointien määrä kestävälle tasolle ja selvittää investoinnin vaikutus vuosikustannuksiin osana päätösvalmistelua. Kaupungin tavoitteena on, että koulukeskusinvestointien valmistumisen jälkeen investointien vuositaso lasketaan kolmeen miljoonaan euroon vuodessa. Vuosien 2024–2026 taloussuunnitelmaan sisältyvässä investointisuunnitelmassa investointimenojen määräksi vuodelle 2026 on hyväksytty 3,4 miljoonaa euroa.

Vuoden aikana tarkastuslautakunnan tietoon on tullut puutteita hankkeiden kilpailutuksissa ja varatuissa määrärahoissa on ollut haasteita pysyä. Tilinpäätöksellä mainitaan, että esimerkiksi Alahärmän koulukeskuksen investoinnin kustannukset tulevat ylittämään valtuuston hyväksymän kustannusarvion arviolta noin 800.000 eurolla ja keskuskeittiöinvestoinnin lopulliset kustannukset tulevat olemaan noin 1.400.000 euroa hyväksyttyä korkeammat. Tarkastuslautakunta korostaa huolellisen ja perusteellisen kilpailutusprosessin ja investointien suunnittelun tärkeyttä. Julkisia varoja tulee käyttää tehokkaasti. Asianmukaiseen kilpailutukseen ja hankkeiden valmisteluun tulee varata riittävästi aikaa ja resursseja.

3. Toiminnan ja talouden tavoitteiden arviointi

3.1 Yleishallinto

Yleishallinnon alle kuuluu keskusvaalilautakunta, tarkastuslautakunta, kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus.

Kaupunginhallituksen tehtäväalueina ovat:

- hallinto-, talous- ja toimistopalvelut
- yhteistoiminta
- muu yleishallinto
- kehitystoimen hallinto
- elinkeinot ja kehittäminen
- työllisyys
- maaseututoimi

Strategisia tavoitteita oli asetettu koskien hyvän ja kehittyvän toimintaympäristön tarjoamista yrityksille ja kaupungin imagon kehitys asukkaiden ja yritysten näkökulmasta. Tavoitteena oli parantaa laadukasta ja kustannustehokasta hallintopalvelujen ja kehityskeskuksen toimintaa sekä varmistaa asioiden käsittelyn ja päätöksenteon nopeus ja tasapuolisuus.

Koskien tavoitetta kaupungin imagon kehityksestä asukkaiden ja yritysten näkökulmasta oli asetettu mittariksi kahden vuoden välein toteutettava imagotutkimus ja tavoitteena oli kehittyvä mielikuva kaupungista. Tavoite toteutui, sillä vertailuarvot kehittyivät. Lisäksi kaupunkistrategian osalta

päivitystyö saatiin valmiiksi ja uusi strategia hyväksyttiin kesäkuun valtuuston kokouksessa. Strategiassa on otettu yhdeksi tavoitteeksi kaupungin imagon kehitys. **Tarkastuslautakunta näkee tärkeänä, että markkinointitoimien osalta on jatkettu Paraspaikka.fi -kampanjan toteutusta, tehty Visitkauhava-markkinointitoimenpiteitä ja solmittu matkailumarkkinoinnin yhteistyösopimuksia suurimpien tapahtumien kanssa. Kaupungin markkinointi ja imagon kehittäminen ovat tärkeitä pito- ja vetovoimaisen Kauhavan näkökulmasta. Etenkin rekrytointimarkkinointi on tärkeää osaavan työvoiman saamiseksi ja siihen tulee kiinnittää lisääntyvästi huomiota.**

Koskien tavoitetta yritysten toimintaympäristön kehittämisestä oli tilinpäätöksellä asetettu neljä mittaria ja tavoitetasoa. Yhtenä mittarina tälle tavoitteelle oli maakunnallista keskiarvoa korkeampi työllisyysaste ja nouseva työpaikkamäärä. Tilastotietoja vuodelta 2023 ei ole vielä saatavilla, mutta vuoden 2022 tietojen mukaan työllisyysaste oli 76,5 %, mikä on Etelä-Pohjanmaan keskiarvoa (75,9 %) korkeampi. Työpaikkojen määrän osalta vuonna 2022 työpaikkoja oli yhteensä 6106, eli enemmän kuin vuonna 2021 (6098). Tavoitteen toteutumista vuodelta 2023 ei voida siis arvioida, mutta vuoden 2022 osalta tavoite näyttää toteutuneen. Yhtenä tavoitteena oli asetettu yritysten ja maatilojen saamien yritys- ja rakennetukien maakunnallista keskiarvoa korkeampi määrä. Tavoite oli tämän mittarin osalta toteutunut, sillä määrä oli kolmanneksi eniten maakunnassa. Neljäntenä tavoitteena oli asukasmäärän vähentyminen alle 100 hengellä vuodessa. Tähänkin tavoitteeseen päästiin, sillä vuoden 2023 ennakkotilaston mukaisesti Kauhavan väkiluku kasvoi 48 hengellä, johon vaikutti etenkin ukrainalaisten muutto alueelle.

Tarkastuslautakunta on kuullut tämänkin toimintavuoden aikana kolmannen sektorin toimijoita ja nostaa edelleen esiin sen, että Kauhavan kaupungin alueella toimii useita yhteiskunnalle tärkeitä yhteisöjä, joiden tukeminen on tärkeää. Monet näistä yhteisöistä tekevät työtä, jolla muun muassa edistetään Kauhavan kaupungin elinvoimaisuutta ja yrittäjyyttä sekä rahoitetaan alueen hankkeita ja yrityksiä. Näiden kolmannen sektorin toimijoiden tietoisuuden lisääminen kaupunkilaisille on tärkeää. Tarkastuslautakunta tuo esille kehitettävänä asiana kaupungin päättäjien ja yrittäjien välisen kuilun.

Hallintopalvelujen ja kehityskeskuksen toiminnan osalta strategiassa oli asetettu seuraavat tavoitetasot:

- Toimistopalveluiden tehokas, poikkihallinnollinen järjestäminen: toimistopalvelujen keskittäminen hallintopalvelujen alaisuuteen, prosessien kuvaaminen ja kehittäminen ja tiimimäinen toimintatapa otetaan käyttöön 2023
- Digitalisaation edistäminen: laaditaan tiedonhallintasuunnitelma
- Asioiden käsittelyaika: alle 3 kuukautta vireilletulosta
- Toimeenpano: tiedoksianto enintään 10 päivää päätöksenteosta, toimeenpano enintään 10 työpäivää päätöksen lainvoimaistumisesta
- Maaseututoimen palvelujen ja resurssien tehokas järjestäminen: Tilalukumäärä toimihenkilöä kohden on maakunnallista keskiarvoa korkeampi. Päätöksenteko ja asioiden käsittely Ruokaviraston kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Tilinpäätöksellä esitetyn tiedon mukaisesti tavoitteet olivat toteutuneet muiden, paitsi tiedonhallintasuunnitelman laatimisen osalta. Tilinpäätöksellä ei ole kuitenkaan avattu esimerkiksi

sitä, miten asioiden käsittelyaikaa ja toimeenpanoa on seurattu sekä sitä, miten hyvin tavoitteissa on onnistuttu. **Tarkastuslautakunta pyytää edellisvuoden tapaan kiinnittämään huomiota tavoitteiden mittaamisen selkeyttämiseen ja toteumien tarkentamiseen. Tarkastuslautakunta toivoo erityisesti toteutumisen arvioinnin perusteluita tarkemmaksi.**

Tarkastuslautakunta toteaa tavoitteiden pääsääntöisesti toteutuneen. Vuoden aikana Kauhavalle rekisteröitiin 73 uutta yritystä. Kauhavan kaupunki valittiin vuonna 2023 toista kertaa peräkkäin Etelä-Pohjanmaan yrittäjäystävällisimmäksi kunnaksi. Kauhava on tällä hetkellä työpaikkaomavarainen kaupunki, jossa toimii noin 1500 yritystä. Kaupungin on tärkeää jatkaa tekemäänsä tiivistä yhteistyötä alueen yritysten kanssa, jotta yritysten tarpeisiin osataan reagoida. Kehityskeskukseksi on laajat verkostot. Tämä verkosto tuo voimaa ja osaamista, vaikka kaupungin omat resurssit ovat ohuet. Tarkastuslautakunta haluaa korostaa paikallisten yrittäjien ja kolmannen sektorin kanssa tehdyn yhteistyön merkitystä osana alueen elinvoiman kehittämistä.

TE-palvelujen järjestämisvastuu siirtyy kunnille 1.1.2025 alkaen ja Kauhavalla organisoitumismuotona tulee olemaan tarkoitusta varten perustettu Kuntayhtymä Kymppi. Alue on maantieteellisesti yhtenäinen ja alueen työvoima on yli 28.000. **Tarkastuslautakunta haluaa korostaa uudistuksessa eri toimijoiden yhteen saamisen ja yhteen hiileen puhaltamisen tärkeyttä.**

3.2 Sivistystoimiala

Sivistystoimialan alle kuuluu kasvatus- ja opetuslautakunta, sekä elämänlaatulautakunta. Hyvinvointialueuudistuksen myötä sivistysosasto näyttäytyy kaupungin suurimpana toimialueena. Käyttötalousmenoista 59,0 % kohdistui sivistystoimeen vuonna 2023.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan tehtäväalueina ovat:

- sivistystoimen hallinto
- varhaiskasvatus ml. esiopetus
- perusopetus
- lukiokoulutus
- 2. asteen ammatillinen koulutus
- Henkilökuljetusten koordinointi

Kasvatus ja opetuslautakunnalle oli asetettuna neljä strategista tavoitetta:

1. Pienet ryhmäkoot
2. Varhaiskasvatuksen laadukas toteutuminen
3. Kasvatus- ja opetushenkilökunnan työhyvinvoinnin edistäminen
4. Kasvatus- ja opetuspalveluiden saavuttavuuden kehittäminen

Pienien ryhmäkokojen tavoitteen osalta oppilasryhmien koot pysyivät tavoitetason mukaisina. Varhaiskasvatuksen laadukasta toteutumista mitattiin ryhmäkokojen ja henkilöstön koulutustason kautta. Tavoite toteutui pääosin, sillä ryhmien koot ovat pysyneen varhaiskasvatuslain mukaisina. Henkilöstön koulutustason osalta henkilöstön rekrytointi oli haastavaa varsinkin lyhyemmissä sijaisuuksissa, mutta koulutustason nosto toteutui kuitenkin osin. Opetus- ja kulttuuriministeriö on

myöntänyt hankerahoitusta varhaiskasvatuksen resurssilastenhoitajien palkkaamiseen toimintakaudelle 2023–2024. Hankerahoituksella on vahvistettu lasten tuen toteutumista palkkaamalla resurssilastenhoitaja kolmeen lapsiryhmään. Henkilöstön työhyvinvointia mitattiin henkilöstön pysyvyyden ja sairauspoissaolojen määrällä. Henkilöstön pysyvyys toteutui hyvin, sillä vaihtuvuus oli pientä. Sairauspoissaolojen vähentyminen toteutui osin, mutta tilinpäätöksellä ei kuitenkaan kerrottu, miten tavoite on osittain toteutunut. **Kasvatus- ja opetuspalveluissa on tunnistettu uutena haasteena pahoinvoivat lapset. Tarkastuslautakunta on huolissaan henkilöstön jaksamisesta ja säästöjen kohdistamisesta. Resurssien oikeanlaisessa kohdentamisessa kommunikaatio esimerkiksi poliitikkojen ja viranhaltijoiden välillä on tärkeässä roolissa. Kauhavalla tulisi olla yksi yhteinen linja ja enemmän vuoropuhelua. Asioiden kehittämisessä tulisi olla etulinjassa.**

Koskien tavoitetta kasvatus- ja opetuspalveluiden saavuttavuuden kehittämisestä oli tilinpäätöksellä asetettu neljä mittaria ja tavoitetasoa. Niistä muut toteutuivat paitsi aikuisten perusopetuksen toteutuminen 2023. **Tarkastuslautakunta pyytää edellisvuoden tapaan kiinnittämään huomiota tavoitteiden mittaamisen selkeyttämiseen ja toteumien tarkentamiseen. Tarkastuslautakunta toivoo erityisesti toteutumisen arvioinnin perusteluja tarkemmaksi.** Tilinpäätöksellä mainitaan, että oppilas- ja opiskelijahuollon palvelut siirtyivät vuoden 2023 alusta hyvinvointialueen henkilöstöksi. Tämä muutos aiheutti varsinkin vuoden alussa paljon haasteita ja osaan haasteista haetaan edelleen vuonna 2024 neuvotellen ratkaisuja hyvinvointialueen kanssa. **Tarkastuslautakunta korostaa, että näihin haasteisiin tulisi löytää nopeasti ratkaisut. Tarkastuslautakunta on huolissaan hyvinvointityön resursoinnista. Hyvinvointityö on lakisääteistä ja vie paljon aikaa. Miten kaupunkien ja hyvinvointialueiden välistä työnjakoa ja rooleja tullaan kehittämään hyvinvointiraportoinnin näkökulmasta? Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään tästä näkökulmasta huomiota myös HYTE-indikaattoreihin.**

Elämänlaatulautakunnan tehtäväalueita ovat:

- elämänlaatualueen hallinto
- nuorisopalvelut
- liikuntapalvelut
- kulttuuripalvelut
- museopalvelut
- kirjastopalvelut
- kansalaisopisto
- musiikkiopisto / taiteen perusopetuksen laaja oppimäärä

Strategiassa elämänlaatulautakunnan toimialaan kuuluvat tavoitteet olivat:

1. Kuntalaisten omaehtoisen liikunnan ja liikkumisen tukeminen ja edistäminen
2. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen taiteen ja kulttuurin keinoin
3. Perheiden hyvinvoinnin edistäminen osallisuuden lisäämisen avulla
4. E-aineistojen esiintuominen

Tarkastuslautakunta arvioi saamansa tiedon pohjalta tavoitteiden toteutuneen osittain. Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2023–2025 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 20.3.2023. Kuntalaisten omaehtoisen liikunnan ja liikkumisen tukemisen ja edistämisen tavoite toteutui, sillä kaupungissa järjestettiin mm. liikuntaryhmiä eri ikäisille, Vuodenajan liike -kampanjoita,

hiihtotapahtumia, kaupunginosapyöräilyjä ja uimakouluja. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä taiteen ja kulttuurin keinoin toteutettiin siten, että kulttuuripalvelut järjestivät erilaisia kursseja ja työpajoja sekä kirjastopalvelut järjestivät säännöllisesti satutuokioita alle kouluikäisille kaikissa kirjastoissa. Ainoastaan e-aineistojen esiintuomisen tavoitteeseen ei päästy, sillä tilaisuuksia ei järjestetty, koska henkilöstöresurssien vähäisyyden vuoksi erilaisten tilaisuuksien suunnitteluun ja toteuttamiseen ei ole työaikaa.

Nuorisotilatyötä tehtiin kaikissa kaupunginosissa. Syyskaudella aloitettiin toiminnan seuranta, johon kirjataan kävijät, aktiviteetit, huomiot, nuorten toiveet ja ideat, sekä seurataan työssäjaksamista. Nuorisotiloilla käsitellään ajankohtaisia ennalta-ehkäisevän työn teemoja osallistaen ja nuorilähtöisesti. Tilailtoja järjestettiin myös yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Nuorisotilojen käyttö on ollut aktiivista. Nuoriso-ohjaajien vaihtuvuus on ollut suurta. Uuden henkilöstön myötä nuorisopalvelujen toimintaa vakautettiin palvelumuotoilullisella kehittämisprosessilla, johon koko nuorisopalvelujen henkilöstö osallistui. Nuorisopalvelut pyrkivät vuonna 2023 tiivistämään yhteistyötä elämänlaatupalvelujen sisällä, koulujen kanssa, sekä poikkihallinnollisesti. Lisäksi aktiivista yhteistyötä tehtiin mm. hyvinvointialueen toimijoiden, seurakunnan nuorisotyön, 4H:n, MLL:n ja Ankkuripoliisin kanssa, sekä seudullisten ja valtakunnallisten nuorisoalan yhteisöjen ja järjestöjen kanssa.

Nuorisotyötä on saatu jalkautettua Kauhavalle uuden henkilöstön myötä. Verkostojen luominen niin nuoriin kuin kaupungin muihin toimijoihin vaatii pitkäjänteistä työtä, jota on tärkeää jatkaa tulevaisuudessakin. Nuoriso-ohjaajien läsnäolo rauhoittaa koulutyötä ja ehkäisee nuorten syrjäytymistä. Lasten ja nuorten pahoinvoinnin lisääntyminen on kasvava trendi, johon tulee reagoida. Henkilöstömitoitusta tulee tarkastella nuorisotoimessa. Kauhavalla toimii neljä nuorisotilaa neljässä kaupunginosassa. Nuoriso-ohjaajia kaupungissa on kuitenkin vain kolme.

3.3 Tekninen toimiala

Teknisen lautakunnan tehtäväalueita ovat tekninen hallinto, tilapalvelut ja yhdyskuntateknikka. Palo- ja pelastustoimi on siirtynyt 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueelle. Teknisen toimialan tehtävänä ja tavoitteena on rakennusten ja rakennelmien toimivuuden ja teknisen kunnon ylläpito niin, että kiinteistöissä on turvallista ja terveellistä toimia.

Tekniselle lautakunnalle oli asetettuna neljä strategista tavoitetta:

- Rakennukset ja rakennelmat ovat turvallisia ja terveellisiä
- Kiinteistöjä ja käyttäjiä palvelevat prosessit ja ohjelmistot ovat riittävät ja käyttäjäystävälliset
- Kohtuulliset kustannukset
- Asuin- ja elinympäristön viihtyvyys

Koskien tavoitetta rakennusten ja rakennelmien turvallisuudesta ja terveellisyydestä oli tilinpäätöksellä asetettu neljä mittaria ja tavoitetasoa. Käytettävissä olevat määrärahat eivät mahdollistaneet korjaamaan jokaista kiinteistöä pitkän tähtäimen suunnitelman mukaisesti. Liikenneväylien kunnon osalta jouduttiin korvaamaan yhden auton renkaan rikkoutumisesta 200 euroa. **Tarkastuslautakunta on huolissaan teidenkuntovelasta, sillä se aiheuttaa muun muassa edellä mainittuja lisäkustannuksia. Liikenneväylien kunnossapitoon tulee varata riittävästi määrärahaa.** Tavoitteena oli myös, että kaikki työpyynnöt tulevat yhden järjestelmän kautta, mutta

tähänkään tavoitteeseen ei päästy. Ainoastaan tarpeettomien käyttökieltojen ehkäisyn tavoitteeseen päästiin. Sisäilman seuranta jatkettiin aktiivisesti ja suurimpana kohteena jatkettiin Kirkkorannan päiväkodin lattiapinnoitteen vaihtotyötä sekä Alahärmän paloaseman tiivistyskorjausta. Tiivistyskorjattujen tilojen sisäilman laadun mittaamiseen hankittiin uusia mittareita ja sisäilman laatua seurataan reaaliajassa omana työnä. **Tarkastuslautakunta on huolissaan kaupungin kiinteistöjen sisäilman ja korjausvelan tilanteesta. Vetovoimaisen Kauhavan näkökulmasta kaupungin kiinteistöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä. Etenkin nuorisotoimessa on tarvetta käytännöllisille ja terveille tiloille.**

Kohtuullisten kustannusten tavoitteen osalta päästiin pääosin tavoitteisiin. Yhtenä neljästä tavoitteesta oli, että tyhjillään olevista kiinteistöistä luovutaan, jos rakennukselle ei ole perusteltua käyttöä. Tekninen toimi vei tyhjäksi tai vajaakäytölle jääneet kohteet päätöksentekoon kuluneen vuoden aikana. Alkuperäisestä käyttötarkoituksesta vapautuneita kiinteistöjä asetettiin sekä myyntiin että purkuun. Kiinteistöselvityksen perusteella päätettiin luopua neljästä kiinteistöstä ja yhdestä liikehuoneistosta. Energiatohokkuuden osalta tavoitteisiin päästiin osittain. Kaupunki kuuluu energiatohokkuussopimukseen ja kaupungissa päivitettiin kestävän kehityksen ohjelmaa, joka osaltaan auttaa vähentämään energiankulutusta. Asuin- ja elinympäristön viihtyvyyden tavoitteet toteutuivat muilta osin paitsi, että vuonna 2023 ei valmistunut yhtään kevyenliikenteenväylää, vaikka tavoitteena oli lisätä 1 km / vuosi.

Ympäristölautakunnan tehtäväalueita ovat ympäristötoimen hallinto, maankäyttö ja ympäristö, rakennustarkastus ja asuntotoimi.

Ympäristölautakunnalle oli asetettuna kolme strategista tavoitetta:

- Lupaprosessit
- Rakennusvalvonnan ja ympäristön suojelun palvelut
- Kaavoitus

Lupaprosessien osalta tavoitteet toteutuivat suunnitellusti. Pätevän henkilöstön osaamistasoa on ylläpidetty täydennyskoulutuksella. Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun palveluihin liittyen on tilinpäätökselle asetettu neljä mittaria ja tavoitetta molempiin. Rakennusvalvonnan osalta tavoitteet toteutuivat suunnitellusta, mutta ympäristönsuojelun osalta tavoitteisiin ei päästy. Ympäristölupien käsittelyaika oli keskimäärin 126 vrk, kun tavoite oli alle 60 vrk. Lupien omakustannushinnan tavoite kuitenkin täyttyi. Valvontakäyntien määrään ja kustannuksiin liittyviin tavoitteisiin ei päästy. Keväällä ja kesällä vireille tulleiden hakemusten käsittelyaikoja pidensi ruuhkautuminen, jonka aiheutti toisen ympäristöviranhaltijan irtisanoutuminen, kesälomat ja samanaikaisesti vireille tulleiden asioiden suuri lukumäärä.

Henkilöstöresurssiin saatiin lisäystä, kun maankäyttöasiantuntijan toimi saatiin täytettyä maaliskuussa 2023. Kaupungin maiden metsäsuunnitelma valmistui alkuvuodesta ja sen mukaiset toimet on aloitettu. Syksyllä 2023 ympäristölautakunta teki päätöksen ostaa ympäristötarkastajan palveluita Kaustisen kunnalta paikatakseen henkilöstövajetta. Uusi ympäristöasiantuntija saatiin rekrytoitua vuoden 2024 alussa.

Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää huomiota teknisen toimialan henkilöstöresursseihin. Ulkoistaminen on kallista. Henkilöstön eläköitymisiin tulisi valmistautua ajoissa. Henkilöstön

jaksamisen varmistaminen on tärkeää, jotta vältetään pitkiltä sairauslomilta. Riittävän henkilöstömäärän osalta toimintakertomuksella todetaan, että valvonnan osalta teknisellä toimialalla olisi kehitettävää ja vain osa ympäristönsuojeluun liittyvistä valvontakäynneistä saatiin tehtyä. Ympäristölupien käsittelyajan tavoite alle 60 vrk käsittelyajasta ei myöskään toteutunut. Liikuntapaikkapuolelle tarvittaisiin edelleen lisää henkilöstöä. Lisäksi tilapäishenkilöstölle on tarvetta teknisellä toimialalla mm. maankäytössä. Tarvitaan joustavuutta määräaikaisten ihmisten palkkaamiseen ja muun muassa kesäharjoittelijoita.

3.4 Kuntakonserni

Kaupunginvaltuusto on asettanut vuoden 2023 talousarviossa tavoitteet sekä koko kuntakonsernille että kullekin tytäryhtiölle. Koko konsernille asetettiin tavoitteeksi neljä talouden tunnuslukua tavoitetasoineen. Tunnuslukutavoitteet asetettiin tarkoituksena varmistaa konsernin talouden tasapaino.

Konsernille asetetut tavoitteet	TA2023	TP2023	TP2022	TP2021
Konsernin vuosikate poistoista, %:a	yli 80	123,8	133,5	153,3
Konsernin omavaraisuusaste, %:a	yli 25	32,2	26,0	26,1
Konsernin lainat ja vuokravastuut, €/asukas	alle 12 000	9 228	11 258	10 556
Konsernin laskennallinen lainanhoitokate	yli 0,8	1,0	0,9	1,0

Kuten taulukosta näkyy, konsernille asetetut tunnuslukutavoitteet toteutuivat. Tunnuslukutavoitteita asetettaessa ei osattu ottaa kaikilta osin huomioon hyvinvointialueuudistuksen vaikutuksia tunnuslukuihin.

Kaupungin konserniin kuuluvat seuraavat yhteisöt:

– Suomen Yrittäjäopisto	(omistusosuus 75,0 %)
– Kauhavan Kaukolämpö Oy	(omistusosuus 100,0 %)
– Kauhavan Vesi Oy	(omistusosuus 100,0 %)
– Kauhavan Vuokra-Asunnot Oy	(omistusosuus 100,0 %)
– Kauhavan Hyvinvointikeskus Oy	(omistusosuus 100,0 %)
– Kauhavan Yrityskiinteistöt Oy	(omistusosuus 100,0 %)
– KOY Riihi	(omistusosuus 100,0 %)
– KOY Kauhavan Tietotalo	(omistusosuus 100,0 %)
– KOY Kauhavan Säästökeskus	(omistusosuus 78,4 %)
– Kauhavan Jäähalli Oy	(omistusosuus 96,4 %)

Kiinteistö Oy Riihi fuusioidaan Kauhavan Yrityskiinteistöt Oy:öön 31.1.2024. Tytäryhtiöiden lainasalkuista osa on korkosuojattu mm. ottamalla kiinteäkorkoista lainaa tai tekemällä johdannaissovimuksia. Konsernin korkean velkamäärän vuoksi korkojen edelleen nouseminen on kuntakonsernille merkittävä riski.

Konserniyhtiöiden taloudellisten tavoitteiden osalta haasteita on etenkin maksuvalmiudessa ja vakavaraisuudessa. Kauhavan Vuokra-asuntojen ja Kauhavan Jäähallin maksuvalmius on heikko. Kauhavan Yrityskiinteistöjen vakavaraisuus ei ole parantunut ja se on heikolla tasolla. Kauhavan Säästökeskuksen hotelli- ja ravintolatilat ovat olleet pitkään ilman vuokralaista. Näin ollen kaupungin maksamat vastikkeet jäävät kokonaisuudessaan rasittamaan kaupungin taloutta. Hotellitiloissa tapahtuneen vesivahinkokorjauksen yhteydessä vahingon alaiset tilat on jätetty ennallistamatta. Rakennus on elinkaarensa päässä. **Tarkastuslautakunta on huolissaan edellä mainittujen konserniyhtiöiden tilanteesta.**

3.5 Kaupungin henkilöstö

Koko henkilöstön määrä 2023 vuoden lopussa oli 603 henkilöä, kun se edellisenä vuotena oli 590. Henkilöstökulut kasvoivat edellisvuodesta 107 tuhatta euroa. Henkilöstön määrä on kasvanut etenkin sivistystoimissa. Teknisen toimen henkilöstön määrä taas on laskenut. Vuoden 2023 alussa koulujen oppilashuollon henkilöstö siirtyi sivistystoimialalta hyvinvointialueen palvelukseen. Lisäksi teknisen toimialan alle kuulunut sote-aterioita valmistanut keittiöhenkilöstö siirtyi vuoden 2023 alussa hyvinvointialueen palvelukseen.

Tarkastuslautakunnan tietoon on viime vuoden tapaan tuotu kritiikkiä resurssien riittävyyden osalta. Henkilöstön kuormittuvuuteen ei juuri ole tullut parannusta viime vuodesta. **Tehtävien sujuvan hoitamisen ja henkilöstön jaksamisen vuoksi tarkastuslautakunta edellyttää, että henkilöstömitoitusta tarkastellaan säännöllisesti ja henkilöstön jaksamiseen kiinnitetään riittävästi huomiota.**

Tarkastuslautakunta on kuullut usealta osastolta, että henkilöstön työaika menee pakollisten työtehtävien hoitamiseen, eikä kehittämiselle jää aikaa. Rekrytointi on muuttunut hyvin haasteelliseksi. **Kauhavan kaupungin täyttölupamenettelyprosessi koetaan edelleen raskaaksi. Jopa lakisääteisten tehtävien hoitamiseen liittyen tulee käydä läpi koko täyttölupamenettely, mikä kuormittaa turhaan virkahenkilöitä ja hidastaa viran tai toimen täyttämistä. Osaavien tekijöiden löytäminen on osittain äärimmäisen hankalaa miltei jokaisella toimialalla. Tämän vuoksi on hyvin tärkeää huolehtia siitä, että Kauhavan työnantajakuva pidetään hyvänä ja huolehdimme olemassa olevien työntekijöiden työhyvinvoinnista.**

Tarkastuslautakunta on kuullut viranhaltijoita osana arviointityötään ja on kiinnittänyt huomiota siihen, että tehtävien organisoinnissa ja toteuttamisessa on nähtävissä haasteita. Esimerkiksi kaupungin varautumissuunnitelmaa ei olla saatu päivitettyä yli kymmeneen vuoteen. Vuonna 2022 nousi sodan johdosta uuteen valoon muun muassa varautumisen merkitys, joten varautumissuunnitelmaa tulee päivittää säännöllisesti. Yleisesti kaikki kaupungin vanhat ohjeistukset tulee päivittää ajan tasalle. Tehtäväkuvien päivittäminen on käynnistetty hallinto-osastolla ja kehityskeskuksessa, mutta se voisi olla kannattavaa myös muilla kaupungin toimialoilla. Tällä voitaisiin varmistaa paremmin se, että tehtävien organisointi on selkeää ja mitään tehtäviä ei jää tekemättä.

4. Yhteenveto

Vaikka tilikauden 2023 tilinpäätös oli 2,3 miljoonaa euroa ylijäämäinen, on kaupungin jatkettava päämäärätietoisesti kaupungin elinvoimaisuuden kehittämistä. Tässä merkittävänä tekijänä toimii yhteistyö niin alueen yritysten kuin myös kuntalaisten kesken. Aktiivinen vuoropuhelu kaupungin henkilöstön, luottamushenkilöiden, yrittäjien ja kolmannen sektorin välillä on tärkeää.

Kustannusten kasvu hillitseminen vaatii talouden tasapainottamistyön jatkamista myös tulevaisuudessa. Tarkastuslautakunta on huolissaan velkaantumisen kasvusta etenkin korkojen merkittävän nousun vuoksi. Talouden tasapainottamisen lisäksi on kiinnitettävä huomioita myös kaupungin perustoimintojen kehittämiseen. Tarkastuslautakunta korostaa huolellisen ja perusteellisen kilpailutusprosessin ja investointien suunnittelun tärkeyttä. Julkisia varoja tulee käyttää tehokkaasti. Asianmukaiseen kilpailutukseen ja hankkeiden valmisteluun tulee varata riittävästi aikaa ja resursseja.

Kauhava on yrittäjähenkinen kaupunki, jonka suurena haasteena on pula osaavasta työvoimasta. Kaupungissa on paljon uusia tiloja ja on tärkeää, että myös jatkossa on niitä käyttäviä kaupunkilaisia. Työpaikkojen säilyttäminen ja uusien työpaikkojen syntyminen ovat Kauhavan kaupungille elintärkeitä. Isojen yritysten siirtyminen muualle on merkittävä strateginen riski. Tässä on avainroolissa kaupungin pito- ja vetovoima. Sitoutuneiden työntekijöiden, sujuvan tehtävien hoitamisen ja henkilöstön jaksamisen näkökulmasta on tärkeää, että henkilöstömitoitusta tarkastellaan säännöllisesti ja henkilöstön jaksamiseen kiinnitetään riittävästi huomiota.

Kauhavan kaupunki on Etelä-Pohjanmaan kolmanneksi suurin kunta. Asioiden kehittämisessä tulisi olla etulinjassa. Kaupungin ja hyvinvointialueen välisen yhteistyön tulisi olla mahdollisimman mutkatonta sekä työnjaon ja roolien tulisi olla selkeitä.

Kauhavan kaupungin tarkastuslautakunta on tarkasteluvuoden aikana kuullut useita virkamiehiä ja luottamushenkilöitä, sekä saanut yhteydenottoja kaupungin asukkailta. Tarkastuslautakunnan omiin havaintoihin ja näihin saatuihin selvityksiin perustuvat asiat tuodaan esiin kootusti tässä arviointikertomuksessa. Keskeisimpinä havaintoina nostamme esiin kertomuksessa mainitut seikat. Tarkastuslautakunta odottaa vastinetta esittämiimme havaintoihin.

Allekirjoitukset

Kauhavalla 29. toukokuuta 2024

Kauhavan kaupungin tarkastuslautakunta

Vesa Takala
puheenjohtaja

Mika Ekola
varapuheenjohtaja

Tuomo Autio
jäsen

Virva Ylinen
jäsen

Jan-Erik Sandvik
jäsen

Leena Loukasmäki
jäsen

Tiina Hauta
jäsen

Anna-Majja Puhtimäki
jäsen